

ภาวะตุงตามและผลกระทบ

ปัจจุบันปัญหาที่กำลังคุกคามเขาคอหงส์อย่างรุนแรง ได้แก่ การทำลายป่าเพื่อทำการเกษตร การสร้างที่อยู่อาศัยซึ่งกำลังขยายตัวมากขึ้นเรื่อยๆ

ภาวะคุกคามที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นี้กำลังส่งผลกระทบต่อทางชีวภาพหลายด้าน เช่น การลดลงและการสูญหายไปของพืชและสัตว์ การสูญเสียและการพังทลายของหน้าดิน ดินถล่ม การขาดแคลนน้ำ น้ำป่าไหลหลาก เป็นต้น

วิกฤตการณ์ความเสื่อมโทรมของเขาคอหงส์ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น ลมหายใจแห่งชีวิตของชุมชนเริ่มแผ่วเบา และรยรินลงไปเรื่อยๆ หากทุกคนยังมองข้ามคุณค่าของเขาคอหงส์ ลมหายใจนี้คงหยุดไปไม่ช้า

ป่าไม้หลายร้อยไร่ถูกแผ้วถาง

มีโอกาสเกิดหายนะต่อชุมชน

จากสภาพการณ์ที่ได้กล่าวมาแล้ว นักวิชาการและประชาชนจากหลายภาคส่วนจึงได้รวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์เขาคอหงส์ และจัด **“โครงการร่วมอนุรักษ์เขาคอหงส์ชีวลัย”** ขึ้น

ท่านจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ‘เขาคอหงส์’ ได้อย่างไร ?

เพื่ออนุรักษ์เขาคอหงส์ไว้เป็น **“ทุนแห่งชีวิต”** ของชุมชนทั้งจังหวัดสงขลา จึงจำเป็นต้องระดมการมีส่วนร่วมทั้งแรงกายและแรงใจจากทุกฝ่าย ทั้งประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ กลุ่ม/ชมรม และองค์กรต่างๆ ที่สำคัญที่สุดคือ **ตัวท่านเอง** ที่จะเป็พลังสำคัญในการต่อลมหายใจเขาคอหงส์ **ตั้งแต่วันนี้**

เยาวชนและประชาชนในพื้นที่

- ▶ **เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์เขาคอหงส์**
- ▶ **ไม่เผาไร่เผาป่า แจกแกลบแกลบกลางป่า**
- ▶ **ไม่ตัดไม้กลางป่า**
- ▶ **มีรับเมล็ดพันธุ์หมั่มการกทำเกษตร ในมีนมีตรกัมสังแควดลือม**
- ▶ **ใน้ดความซ่งงนลือลือและร่งมมีอกมีนหน่วยงานราชการ**

หน่วยงานราชการ

- ▶ **ม้งดมีใช้กฎนมางทักัก่งว้องกัมกัถินอง่างตรงดรด**
- ▶ **ริเริ่มโครงการการสร้งการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เขาคอหงส์**

โครงการร่วมอนุรักษ์เขาคอหงส์ชีวลัย
หน่วยวิจัยสิ่งแวดล้อมศึกษา ชั้น 8 คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
Ins. 074-286886 อีเมลล์ : rakkhoong@gmail.com
WWW.RAKKHOONG.COM

ต่อลมหายใจ เขาคอหงส์

“จากภูเขาเงิงดร์มี
อุดมดั่งพรรณไม้ สัตว์ป่า
และเม้นต้นน้ำสำดัญของเมือง
แต่ถันนี้..
‘เขาคอหงส์’ กำลังถูกข้ง่างัดข
น้ำมีอมนมจ้นจาเกินเงิงดงา”

เขาคอหงส์

พื้นที่ปกปักของเมืองหาดใหญ่

เขาคอหงส์ ตั้งอยู่ใน อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ทอดตัวในแนวเหนือ-ใต้ มีพื้นที่ครอบคลุม ต.คอหงส์และต.ทุ่งใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ 13 ตารางกิโลเมตร มีความยาวประมาณ 5.6 กิโลเมตร จากปลายสุดทางทิศเหนือบริเวณหลังโรงเรียนหาดใหญ่พิทยาคม ถึงปลายสุดทางทิศใต้บริเวณโรงเรียนม.อ. วิทยานุสรณ์ ติดกับถนนปุดนกันท์

เขาดังกล่าวมียอดสูงอยู่สองยอด ยอดที่สูงที่สุดเรียกว่า

ว่า **เขาคอหงส์** สูงประมาณ 371 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล และยอดที่เรียกว่า **เขาชู่มลัก** สูงประมาณ 325 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล

สภาพภูมิอากาศในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา อุณหภูมิเฉลี่ย 28.3 C° ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี 2,118 มิลลิเมตร ฝนตกมากที่สุดในเดือนตุลาคม-ธันวาคม

บริเวณเขาคอหงส์นี้เป็นรอยต่อระหว่างเขตภูมิอากาศแบบชื้นกับกึ่งชื้น ลักษณะร่วมระหว่างป่าดิบแล้งและป่าดิบชื้น ประกอบกับพรรณไม้หลากหลายชนิดในพื้นที่เขาคอหงส์เป็นไม้ผลัดใบ

▶ อ่างน้ำ ม.อ.

▶ หมอจำนง

▶ ดอกจันทน์

▶ ดอกส้านเต่า

▶ มดไม้จันทร์

▶ สายน้ำสู่คลองเจ๊ก

ความหลากหลายบนเขาคอหงส์

จากการศึกษาพรรณไม้บริเวณเขาคอหงส์ตั้งแต่ปี พ.ศ.2527-2529 พบทั้งสิ้น 637 ชนิด และจากการศึกษาพรรณไม้เพิ่มเติมเมื่อปี พ.ศ.2550-2552 พบว่ามีพรรณไม้ที่น่าสนใจหลายชนิด ได้แก่ พรรณไม้สกุลหนึ่งหนาดอกใหญ่ พรรณไม้สกุลเลือดควายใบใหญ่ กฤษณา เทพี และแคยอคำ

การสำรวจยังพบสัตว์เลื้อยคลานด้วยนม เช่น เก้ง กระซัง นิ่ม ลิงเสน ลิงแสม ที่สำคัญพบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกและสัตว์เลื้อยคลานที่บ่งบอกความอุดมสมบูรณ์ เช่น กบเขาคองคอง คางคกแคะระมาลาญ เต่าใบไม้หรือเต่าแดง ซึ่งสัตว์เหล่านี้หลายชนิดพบได้เฉพาะในพื้นที่ป่าที่ไม่ถูกรบกวนเท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีรายงานการพบนกเงือกฝูงใหญ่ประมาณ 15 ตัว (คาดว่า เป็นนกเงือกกรามช้าง) แสดงให้เห็นว่าป่าที่เขาคอหงส์นี้มีความอุดมสมบูรณ์ที่นกเงือกอาจใช้เป็นที่พักพิงระหว่างเส้นทางที่ออกหากินหรือเป็นที่ทำรัง

เขาคอหงส์กับสุนทรียภาพแห่งชีวิต

ความงามของเขาคอหงส์ ทั้งพืชพรรณ แนวป่าและสายน้ำ รวมทั้งอากาศบริสุทธิ์สดชื่นยังช่วยเติมเต็มสุนทรียภาพให้แก่ชีวิตของคนเมือง

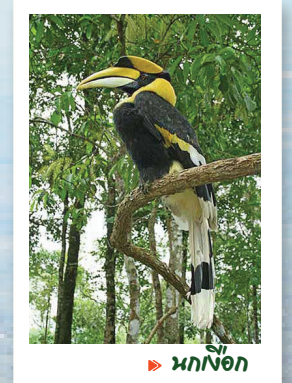
คุณค่าอันนับถือของเขาคอหงส์

ผืนป่าเขาคอหงส์เป็นผืนป่าขนาดใหญ่ผืนสุดท้ายที่อยู่ใกล้กับนครหาดใหญ่ที่สุด เขาคอหงส์มีความสำคัญต่อชุมชนที่อยู่โดยรอบ เป็นแหล่งบริการทางนิเวศวิทยา เช่น เป็นพื้นที่ซับน้ำ เป็นแหล่งต้นน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของพันธุ์พืชและสัตว์

เขาคอหงส์เป็นแหล่งน้ำที่มีความสำคัญทั้งต่อชุมชนในการบริโภคและการเกษตรของชุมชนโดยรอบ ได้แก่ ชุมชนคอหงส์ คลองแห ทุ่งใหญ่ หาดใหญ่ และน้ำน้อย รวมทั้งชุมชนเล็กๆ ใกล้เคียง

นอกจากนี้ เขาคอหงส์ยังเป็นแหล่งต้นน้ำของคลองหลายสาย เช่น คลองเรียน คลองเตย คลองสายย่อยที่ไหลลงสู่คลองคู่อะเปาะ เป็นต้น คลองเหล่านี้เป็นเสมือนสายเลือดที่หล่อเลี้ยงชีวิตของคนในพื้นที่ที่สายน้ำไหลผ่าน

เขาคอหงส์จึงเป็นเสมือนลมหายใจแห่งชีวิตของชุมชนที่อยู่รอบเขา และชุมชนอื่นๆ ในจังหวัดสงขลา เพราะต่างต้องพึ่งพิงอิงอาศัยประโยชน์อันเอนกอนันต์ของเขาคอหงส์ในด้านต่างๆ ทั้งที่สัมผัสรับรู้ได้ชัดเจน และที่ยังไม่ประจักษ์แก่ผู้คน

▶ นกเงือก

